

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
w ORZYSZU ZA ROK 2024**

Orzysz, kwiecień 2025

Spis treści:

I. ZASADY DZIAŁANIA, STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZATRUDNIENIE

II. ZAKRES STATUTOWYCH ZADAŃ REALIZOWANYCH W 2024 r.

1. Dział Pomocy Środowiskowej

- 1.1 Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej
- 1.2 Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- 1.3 Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028
- 1.4 Zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej
- 1.5 Zadania wynikające z innych ustaw

2. Dział Usług Opiekuńczych

- 2.1 Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej
- 2.2 Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i ochronie zdrowia psychicznego

3. Dział Rodzina

- 3.1 Zadania ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- 3.2 Zadania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych
- 3.3 Zadania ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem"
- 3.4 Zadania ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
- 3.5 Zadania wynikające z ustawy – Prawo ochrony środowiska.
- 3.6 Zadania wynikające z Programu „Karta Dużej Rodziny”.
- 3.7 Zadania wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

4. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne

- 4.1 Zadania ustawy o dodatkach mieszkaniowych
- 4.2 Zadania ustawy – Prawo energetyczne

5. Dodatki realizowane w ramach tarczy energetycznej

6. Zadania wynikające z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

III. DODATKOWA DZIAŁALNOŚĆ

IV. REALIZACJA GMINNYCH PROGRAMÓW I STRATEGII

- 1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2021-2028
- 2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz na lata 2024-2030.
- 3. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

V. PLAN NA 2025 r. I KOLEJNE LATA

I. ZASADY DZIAŁANIA, STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZATRUDNIENIE

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku „Kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej”. Niniejsze sprawozdanie zawiera opis najważniejszych działań podejmowanych przez MOPS w Orzyszu w 2024 roku oraz informacje pozwalające określić najważniejsze zadania do wykonania w roku 2025.

Zgodnie z art. 110 ust 1 ustawy o pomocy społecznej „Zadania pomocy społecznej w gminach wykonują jednostki organizacyjne – ośrodki pomocy społecznej lub centra usług społecznych, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych”. Gmina, realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Ośrodek pomocy społecznej (...) wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu jest jednostką organizacyjną Gminy Orzysz. Funkcjonuje na podstawie Uchwały Nr XXX/283/01 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29 grudnia 2001 roku w sprawie powołania jednostki budżetowej pod nazwą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu oraz na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynikają z ustawy o pomocy społecznej oraz ze Statutu przyjętego Uchwałą Nr XXI/142/16 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 marca 2016r. Do zadań MOPS w Orzyszu należy również wykonywanie zadań wynikających, m.in. z: ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o finansach publicznych, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, ustawy o zatrudnieniu socjalnym, ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, o zmianie ustawy - prawo energetyczne, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz wielu innych obowiązujących w obszarze pomocy społecznej lub przekazanych do realizacji Ośrodkowi.

Wypełniając swoje zadania Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje się zasadami równości, pomocniczości, solidarności oraz subsydiarności, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli. Rozznaje i realizuje potrzeby obywateli i potrzeby wskazane przez władze miasta i zdiagnozowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2021-2028. Tworzy lub współtworzy programy na rzecz mieszkańców miasta. Prowadzi obsługę organizacyjno-techniczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje swoje obowiązki zgodnie z zasadami celowości, legalności i gospodarności w zakresie wydatkowania środków finansowych, obowiązującymi standardami oraz zasadami etyki zawodowej. Realizacja misji i założonych celów przebiega zgodnie z wdrożoną polityką zarządzania ryzykiem i objęta jest kontrolą zarządczą.

Wydatki ogółem za 2024 rok wyniosły: 10 126 627,48 zł, zrealizowaliśmy również program ze środków Funduszu Solidarnościowego na kwotę: 265 812,86 zł (środki pozabudżetowe).

Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej to zadanie własne gminy i zadanie w części pokrywane ze środków z dotacji. **W 2024r.** środki te wyniosły: **1.719 212,70 zł**, z czego: **312 077,68 zł** stanowiła dotacja. Ze środków na utrzymanie Ośrodka pokrywane są w szczególności wydatki na: wynagrodzenia i pochodne – 1 519 289,05 zł, pozostałe wydatki: utrzymanie lokalu, opłaty pocztowe i bankowe, ZFŚS, usługi telekomunikacyjne, materiały biurowe, obsługę zespołu interdyscyplinarnego, serwis oprogramowań komputerowych, energię elektryczną, szkolenia pracowników – 199 923,65 zł.

Działalność statutowa Ośrodka oparta jest na uchwalonym przez Radę Miejską planie finansowym, który obejmuje środki finansowe przekazywane przez Wojewodę na zadania zlecone gminie i dotacje celowe oraz środki finansowe pochodzące z budżetu gminy na zadania własne.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu wprowadzonym Zarządzeniem nr 14/2022 z dnia 13 czerwca 2022 r. strukturę organizacyjną Ośrodka tworzą następujące komórki organizacyjne:

1. Dyrektor
2. Zastępca Dyrektora - obowiązki pełni Starszy Specjalista Pracy Socjalnej – Koordynator
3. Dział Finansowo – Księgowy - 3 osoby - 2,5 etatu, w tym:
 - główny księgowy – 1 etat,
 - starszy księgowy – 1 etat,
 - inspektor ds. kadr - 0,5 etatu.
4. Dział Pomocy Środowiskowej – 6 osób – 6 etatów, w tym:
 - starszy specjalista pracy socjalnej – koordynator – 1 etat
 - główny specjalista pracy socjalnej – 1 etat
 - starszy pracownik socjalny – 2 etaty
 - pracownik socjalny – 1 etat
 - aspirant pracy socjalnej – 1 etat.
5. Dział Usług Opiekuńczych – 5 osób
 - opiekun – 5 etatów.
6. Dodatki mieszkaniowe/Dodatki energetyczne – 1 osoba (inspektor) – 0,5 etatu.
7. Dział Rodzina, w tym:
 - Świadczenia Rodzinne – 1 osoba (inspektor), 1 etat,
 - Fundusz Alimentacyjny, postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych, prace społecznie użyteczne – 1 osoba (inspektor), 1 etat.
8. Informatyk/Kierowca - 1 osoba, 1 etat.
9. Asystent Rodziny – 1 osoba, 1 etat.
10. Sekretariat, archiwum zakładowe – 1 osoba (starszy referent, archiwista), 1 etat.
11. Gонец/Sprzątaczką – 1 osoba, 1 etat.

Łącznie na dzień 31 grudnia 2024 - 21 etatów.

Wśród zatrudnionych było 6 pracowników socjalnych, co spełnia wymóg art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, który brzmi: „Ośrodek pomocy społecznej (...) zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Dodatkowo w 2024 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Orzyszu 5 osób świadczyło usługi na podstawie umów zlecenie (4 opiekunów realizujących program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” i 1 osoba świadcząca pomoc psychologiczną obywatelom Ukrainy zapewnioną na podstawie art. 32 ustawy Pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa).

II. ZAKRES STATUTOWYCH ZADAŃ REALIZOWANYCH W 2024r.

1. DZIAŁ POMOCY ŚRODOWISKOWEJ

1.1 Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej

Zgodnie z brzmieniem ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej jest narzędziem instytucji polityki społecznej państwa mającym na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia. Zadaniem pomocy jest zapobieganie negatywnym sytuacjom poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a instytucja pomocy społecznej świadczy usługi bezpośrednio, to znaczy przeznaczone dla konkretnych jednostek i rodzin.

Realizując zadania Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu ma na celu dążenie do poprawy jakości życia słabszych społecznie i ekonomicznie mieszkańców miasta i gminy osób przebywających na jego terenie, dbałość o zapewnienie prawidłowego rozwoju i funkcjonowania rodzin przeżywających trudności i kryzysy, budowanie właściwych relacji między jej członkami, właściwe pełnienie przez nich ról społecznych, wspieranie ich dążeń do usamodzielnienia, bezpieczeństwo oraz właściwy rozwój i wyrównywanie szans dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie demoralizacji, patologiom i wykluczeniu społecznemu mieszkańców miasta i gminy.

Pomocy społecznej udziela się:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty: 776 zł (od stycznia 2025 - 1010zł)
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty: 600 zł (od stycznia 2025 - 823zł),
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie

przy wystąpieniu przynajmniej jednego powodów, w szczególności: sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zadania wchodzące w obszar Działu Pomocy Środowiskowej głównie realizują **pracownicy socjalni**, czyli profesjonalna zawodowa grupa osób posiadających specjalistyczne wykształcenie (studia na kierunku praca socjalna), w przypadku dwóch osób - poszerzone o dwustopniową specjalizację zawodową. W ciągu całej pracy zawodowej ich działalność wymaga nieustannych szkoleń i ciągłego doskonalenia nakierowanego na samorozwój i dostosowanie metod pracy do zmieniających się realiów życia społecznego.

Na barkach pracowników socjalnych spoczywa wiele odpowiedzialnych i wymagających zadań, m.in. praca socjalna i udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać swoje problemy. Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej i zajmują się również kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń, udzielają osobom zainteresowanym pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy. Szeroki katalog zadań pracowników socjalnych obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów, pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Pracownicy socjalni współpracują z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych. Współuczestniczą w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia. Najtrudniejsze jest rozwiązywanie problemów w obszarze kształtowania postaw, zachowań, oczekiwań.

Jest to proces, którego skuteczność zależy nie tylko od narzędzi, jakimi dysponuje pomoc społeczna, ale przede wszystkim od nastawienia i gotowości do zmiany osób zgłaszających się po pomoc.

Praca pracowników socjalnych nie należy do najłatwiejszych. Dotyczy to zarówno ilości zadań i liczby klientów w środowisku, jak również poczucia bezpieczeństwa. Pracownicy socjalni wykonują swoje zadania z narażeniem własnego życia i zdrowia i czasami spotykają się z agresją ze strony klientów. Z myślą o takich sytuacjach ustawa o pomocy społecznej przewiduje, że przy przeprowadzaniu rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz świadczeniu pracy socjalnej w środowisku może uczestniczyć drugi pracownik socjalny. Co więcej, rodzinny wywiad środowiskowy oraz świadczenie pracy socjalnej w środowisku może się odbywać w asyście funkcjonariusza Policji. Pracownicy socjalni są też objęci ochroną prawną przewidzianą dla funkcjonariuszy publicznych. Trud pracy pracowników socjalnych mają również minimalizować przysługujące im uprawnienia, m. in. prawo pierwszeństwa przy wykonywaniu zadań w urzędach, instytucjach i innych placówkach, prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni raz na 2 lata, dodatek za pracę w terenie.

Tabela 1. POWODY PRYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W 2024 ROKU

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN			LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym: NA WSI	
UBÓSTWO	1	207	96	503
BEZDOMNOŚĆ	2	6	3	8
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	3	31	12	161
w tym (z wiersza 3) POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	4	23	11	130
BEZROBOCIE	5	133	49	387
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	6	65	25	111
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	7	135	47	239
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	8	44	22	159
w tym (z wiersza 8) RODZINY NIEPEŁNE RODZINY WIELODZIETNE	9	29	14	89
	10	9	3	46
PRZEMOC DOMOWA	10	7	3	20
ALKOHOLIZM	11	23	8	34
NARKOMANIA	12	2	0	2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	13	3	3	3
ZDARZENIE LOSOWE	14	0	0	0

Źródło: dane MOPS

Tabela 2. RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ

WYSZCZEGÓLNIENIE		LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIA	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
			OGÓŁEM	w tym: NA WSI	
0		1	2	3	4
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	1	440	299	115	700
w tym (z wiersza 1): świadczenia pieniężne	2	264	247	109	583
świadczenia niepieniężne	3	182	114	37	380
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	6	x	549	210	1 462
w tym (z wiersza 6): wyłącznie w postaci pracy socjalnej	7	x	250	95	762

Źródło: dane MOPS

Rodzinom objętym pomocą przyznano następujące świadczenia pieniężne i niepieniężne, które realizowano w ramach zadań własnych oraz z dotacji celowej:

✓ **zasilki stałe (dotacja celowa)** wypłacono 40 osobom na łączną kwotę: **334 677,29 zł**.

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej tj. 776,00 zł (od stycznia 2025r - 1010zł) oraz pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie tj. 600,00 zł (od stycznia 2025 – 823zł).

✓ **zasilki okresowe (dotacja celowa)** - na realizację tego zadania wydatkowano kwotę: **191.456,41 zł** dla 135 osób.

Zasiłek okresowy przysługuje ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej / rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

✓ **zasilki celowe (środki własne gminy)** - na realizację tego zadania własnego wydatkowano **17.156,00 zł**.

Z tej formy pomocy skorzystały 43 rodziny, wypłacono 55 świadczeń.

Zasilki celowe mogą być przyznawane w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, tj. w szczególności na zakup: żywności, odzieży, obuwia, bielizny, sprzętu gospodarstwa domowego, lekarstw, opłaty za mieszkanie, energię, wodę, gaz, zdarzenia losowego, schronienia. W stosunku do osób, które marnotrawiły przyznaną pomoc albo wykorzystywały ją na cel niezgodny z przeznaczeniem, przyznawano pomoc w formie talonów lub realizowano zadanie przy udziale pracownika socjalnego.

- ✓ **specjalne zasilki celowe (środki własne gminy)** – 29 osób, na realizację tego zadania wydatkowano **21.122,00 zł**

Specjalny zasiłek celowy może być przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe.

- ✓ **zdarzenie losowe (środki własne gminy)** – w roku 2024 pomoc taka nie była udzielana

Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego to świadczenie przyznawane osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego. W takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

- ✓ **sprawienie pogrzebu (środki własne gminy)** – nie przyznano takiego świadczenia

Sprawienie pogrzebu jest jednym ze świadczeń niepieniężnych pomocy społecznej, a obowiązek organizacji pochówku, w tym osób bezdomnych, jest zadaniem własnym gminy. Gmina ma sprawić pogrzeb tylko wtedy, gdy obowiązek tego nie może wykonać rodzina czy inne podmioty wskazane w przepisach. Gmina organizująca pogrzeb ma prawo do pokrycia jego kosztów z zasiłku pogrzebowego, a jeżeli to świadczenie nie przysługuje - z masy spadkowej zmarłego.

- ✓ **domy pomocy społecznej (środki własne gminy)** – na dzień **31.12.2024r.** w domach pomocy społecznej przebywało 15 osób, 161 świadczeń za które poniesiono odpłatność w wys. **715.968,59 zł.**

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tej placówce. Do domów pomocy społecznej kierowane są osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Zgodnie z zapisem art. 61 ust 1 pkt. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej gmina zobowiązana jest do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca gminy w domu pomocy społecznej w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osobę skierowaną oraz innymi osobami zobowiązanymi do ponoszenia tej odpłatności.

- ✓ **kierowanie do ośrodków wsparcia – ŚDS w Orzyszu**

Jedną z form wsparcia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi i innymi schorzeniami neurologicznymi ograniczającymi funkcjonowanie jest kierowanie mieszkańców przez MOPS do Środowiskowego Domu Samopomocy. Wniosek o skierowanie do domu na pobyt dzienny lub całodobowy składa się do ośrodka pomocy społecznej, dołączając odpowiednią dokumentację. Decyzję o skierowaniu wydaje OPS, natomiast w przypadku pobytu całodobowego ustala się również decyzją odpłatność, w zależności od sytuacji dochodowej osoby/rodziny zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w wysokości 70% dochodu osoby korzystającej z usług, proporcjonalnie do okresu jej pobytu.

W 2024r. wydaliśmy 34 decyzje kierujące do ŚDS.

Całodobowe pobyty w ŚDS służą nauce samodzielności i intensyfikacji indywidualnych form wsparcia – skierowaliśmy do tej formy pobytu – 15 osób oraz wydaliśmy decyzję o odpłatności i w przypadkach uzasadnionych - decyzję zwalniającą z odpłatności.

- ✓ **schronienie (środki własne gminy)** – 2 osoby – koszt: **13.535,69 zł.**

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, w szczególności w zakresie pomocy osobom bezdomnym, należy udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym. W ramach pomocy osobie bezdomnej możliwe jest skierowanie do schroniska dla osób bezdomnych, noclegowni lub ogrzewalni. Osoby kierowane do schroniska są zobowiązane do podpisania kontraktu socjalnego oraz wykazania działań zmierzających do wyjścia z bezdomności i uzyskania samodzielności życiowej. Na terenie naszej gminy nie ma placówek świadczących pomoc w zakresie schronienia dla osób bezdomnych, dlatego MOPS zawarł porozumienia o współpracy z placówkami z innych gmin, które realizują tę formę pomocy tj. Stowarzyszeniem MONAR – MARKOT w Ełku, Schroniskiem im. Św. Ojca Pio Caritas Diecezji Ełckiej, Stowarzyszeniem Pomocni Ludziom w Rucewie, Ośrodkiem dla Bezdomnych Mężczyzn z usługami opiekuńczymi w Łązniewie.

Osoby bezdomne pochodzące z terenu naszej gminy miały tam zapewnione usługi socjalno-bytowe, całodobowe wyżywienie, noclegi i niezbędne ubranie stosowne do pory roku, pomoc w zakresie pracy socjalnej, pomoc prawną i pomoc medyczną. Na rzecz osób bezdomnych była świadczona praca socjalna oraz ścisła współpraca ze schroniskami. W pierwszej kolejności opłatę za pobyt powinna wносить osoba bezdomna dysponująca własnym dochodem w wysokości ustalonej Uchwałą Nr XVII100/19 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29.11.2023 r.

✓ **składki na ubezpieczenia zdrowotne (dotacja celowa) – 74 osoby – 57.697,24 zł**

Składki na ubezpieczenia zdrowotne odprowadzane są za podopiecznych, którym wypłacane są zasiłki stałe i nie mają prawa do ubezpieczenia z innego tytułu (w 2024r. - 36 osób) oraz za osoby, które kierowane są przez pracowników socjalnych do Centrum Integracji Społecznej (w 2024r. - 38 osób).

✓ **praca socjalna – 549 rodzin – 1462 osoby w rodzinach.**

Praca socjalna jest działalnością zawodową opartą na relacji pracownika socjalnego z klientem. To klient i jego problem warunkują podjęcie działań naprawczych. Pracownicy socjalni w ramach swojej pracy starają się zmieniać te postawy i wskazywać klientom konieczność przejęcia przez nich odpowiedzialności za siebie i swoją rodzinę. Zarówno działania naprawcze, jak i zapobiegawcze są propozycją podmiotu pomocy społecznej do wspólnego rozwiązywania zaistniałych problemów i wymagają zaangażowania, aktywności, odpowiedzialności i prezentowania postawy partnerskiej także przez drugi z podmiotów współdziałania - osobę i rodzinę korzystającą ze wsparcia. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia odpowiada okolicznościom uzasadniającym udzielenie pomocy oraz realnym możliwościom finansowym.

W ramach prowadzonej pracy socjalnej z osobami i rodzinami pracownicy socjalni podejmowali działania polegające na: wsparciu, towarzyszeniu, rzecznictwie na rzecz klientów, poradnictwie, rozszerzaniu kontaktów społecznych, budowaniu sieci wsparcia społecznego, edukacji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, pomocy w ustaleniu stopnia niepełnosprawności, wypełnianiu wniosków, kompletowaniu dokumentów niezbędnych do umieszczenia w domu pomocy społecznej, zakładów opiekuńczo-leczniczych, kompletowaniu dokumentów emerytalno-rentowych, pisaniu pozwów o ustalenie ojcostwa, alimentów, rozwodów, ograniczenie praw rodzicielskich, przygotowywali wnioski do sądów w sprawie wydania zarządzeń w sprawie nieletnich.

W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni realizowali zadania polegające również na budowaniu sieci współpracy m. in. z: pedagogami szkolnymi, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu, kuratorami sądowymi, Sądem, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz, Powiatowym Urzędem Pracy w Pisz, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi, stowarzyszeniami, Urzędem Miejskim w Orzyszu, instytucjami i placówkami samorządowymi i rządowymi.

W celu realizacji coraz większej ilości zadań wiedza pracowników musi wykraczać poza problematykę pomocy społecznej i wymaga znajomości innych dziedzin życia społecznego, koniecznych w procesie udzielania pomocy. Pojawia się też potrzeba wykorzystania w pracy różnych specjalistów i budowy infrastruktury około pomocowej. Coraz bardziej istotne staje się również stosowanie interdyscyplinarnych rozwiązań, pogłębianie współpracy i budowanie partnerstw na rzecz pobudzania szeroko pojętej aktywności osób i rodzin trafiających do systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. Zauważalny jest z roku na rok systematyczny odpływ świadczeniobiorców korzystających z pomocy finansowej, jednak problemowość występująca w rodzinach, które zwracają się o pomoc jest ogromna, a proces pomagania bardzo złożony i czasochłonny. Wiele sytuacji życiowych obnaża bezradność rodzin wobec problemów własnych dzieci, chorujących i niepełnosprawnych seniorów, którzy wymagają stałej opieki. Widoczny i odczuwalny jest wysoki poziom roszczeniowości, nie tylko dotyczący wsparcia finansowego, ale oczekiwań, że problemy rodziny niezależnie od ich genezy ma rozwiązać instytucja. Często jedynym wysiłkiem rodziny jest zgłoszenie problemu i oczekiwanie na ich rozwiązanie. Pracownicy MOPS mimo braku chęci ze strony rodziny szukają rozwiązań włączając i mobilizując ich, co często spotyka się z niezrozumieniem i oporem.

.....
W 2024 roku Dyrektor MOPS wystosował 15 wniosków do Sądu, Prokuratury i Policji o wgląd w sytuację rodziny lub zawiadamiające o niepokojącej sytuacji w rodzinie.

1.2 Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – 477 796,96 zł (środki własne)

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogą otrzymać wsparcie w postaci **asystenta rodziny**. Asystenta rodziny do danej rodziny kieruje Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej na wniosek pracownika socjalnego.

Zadania wynikające z wyżej wymienionej ustawy w MOPS w Orzyszu realizuje 1 asystent rodziny zatrudniony na podstawie umowy o pracę. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest do rodzin wieloprotblemowych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie, znajdujących się w sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej funkcjonowanie rodziny i pełnienie przez jej członków ról społecznych, w których wychowują się małoletnie dzieci, lub których dzieci zostały okresowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystent rodziny realizuje swoje zadania w miejscu zamieszkania oraz innych miejscach aktywności społecznej rodziny.

Asystent rodziny to osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, szczególnie te dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent towarzyszy rodzinie w pokonywaniu jej problemów, pracuje na zasobach rodziny, udziela wsparcia, motywuje do zmiany niekorzystnej sytuacji i poprawy jej funkcjonowania. Zadaniem Asystenta rodziny jest pomoc rodzicom w osiągnięciu podstawowej stabilizacji życiowej, tak aby nie dopuścić do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, a w przypadku umieszczonych dzieci – pracuje z rodzicami nad ich powrotem do środowiska rodzinnego.

Wsparciem asystenta w 2024 r. ogółem objętych było 18 rodzin, w których łącznie przebywało 41 dzieci.
Koszt zadania : 89 712,90,00 zł.

✓ **rodziny zastępcze** – na dzień 31.12.2024 r w rodzinach zastępczych przebywało **14** dzieci. Koszt poniesiony przez gminę: **144 446,12 zł.**

Od stycznia 2012 r. gmina realizuje zadania związane z organizowaniem pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodziców, w zakresie współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Obowiązek współfinansowania pieczy zastępczej wprowadził art. 19 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z nim gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka (przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej) wspólnie z powiatem ponosi koszty jego pobytu m.in. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych. Obowiązek dotyczy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012 r. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

✓ **placówki opiekuńczo wychowawcze** - na dzień 31.12.2024 r. w placówkach przebywało 4 dzieci z terenu naszej gminy. Koszt poniesiony przez gminę: **243 637,94 zł.**

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości jak w przypadku rodzin zastępczych.

1.3 Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2024 - 325 200,00 zł

Program „Posiłek w szkole i w domu” ustanowiony Uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. zapewnia pomoc dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym, ale również osobom dorosłym, zwłaszcza starszym, chorym, niepełnosprawnym i samotnym. Wsparcie można uzyskać w formie posiłku,

świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

Na realizację Programu gmina może otrzymać dotację, jeżeli udział środków własnych gminy wynosi nie mniej niż 40% przewidywanych kosztów realizacji Programu, a w uzasadnionych przypadkach - 20%. W 2024 r. środki własne gminy wyniosły 69 783,00 zł : środki z dotacji: 255 417,00 zł. Ze środków otrzymywanych w formie dotacji w ramach Programu gminy udzielają wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe w wysokości do 200% kryterium, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej.

Z tej formy pomocy w formie zasiłków celowych na zakup posiłku skorzystało 181 rodzin, natomiast z posiłku w szkole skorzystało 127 dzieci.

1.4 Zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zapewnia obsługę administracyjną Gminnemu Zespołowi Interdyscyplinarnemu, zgodnie z zapisem ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni i asystent rodziny pracują w grupach diagnostyczno-pomocowych powołanych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orzyszu i podejmują działania zgodnie ze swoimi kompetencjami. W 2024 r. pracownicy socjalni pracowali w każdej grupie powołanej przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny (powołano 30 grup diagnostyczno-pomocowych, odbyło się 224 posiedzeń grup).

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, lub ratownikiem medycznym lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. W 2024 roku podjęto decyzję o odebraniu 1 dziecka rodzinie na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

1.5 Zadania wynikające z innych ustaw

Dział Pomocy Środowiskowej poza zasadniczą ustawą o pomocy społecznej realizuje również zadania wynikające z innych ustaw:

✓ ustawy o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych – (dotacja)

Zauważalnym problemem wśród klientów pomocy społecznej, a także mieszkańców do tej pory niekorzystających ze wsparcia ośrodka jest rosnąca liczba osób tracących uprawnienia do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych. Dominujące przyczyny to: lekceważący stosunek do rejestracji w Urzędzie Pracy, utrata statusu osoby bezrobotnej w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy, rezygnacji z ofert pracy oferowanych przez PUP, „praca na czarno”, alkoholizm powodujący degradację życia zawodowego.

Ubezpieczenia zdrowotne dla osób ich pozbawionych, przyznawane są po spełnieniu przesłanek zawartych w ustawie o pomocy społecznej.

W 2024r. wydano 82 decyzje potwierdzające prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych. Koszt realizacji tego zadania wyniósł 2 490,00 zł.

✓ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Pracownicy socjalni widząc wzrost problemów w rodzinach zamieszkujących naszą Gminę podejmują pracę socjalną nakierowaną na uświadomienie szkodliwości picia alkoholu, zwłaszcza przez dzieci i kobiety, również te oczekujące na potomstwo. Podejmują również szereg działań profilaktycznych polegających na uświadamianiu zagrożeń spowodowanych nadużywaniem alkoholu dla funkcjonowania rodzin. Osobom nadużywającym

alkoholu i marnotrawiącym przyznana pomoc świadczenia przyznawane są w formie talonu. W 2024r. wydaliśmy 139 talonów przeznaczonych na zakup żywności i środków higienicznych., wystosowaliśmy 1 wniosek do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu o przymusowe leczenie. Asystent rodziny MOPS jest członkiem zespołu interwencyjno – motywacyjnego działającego przy GKRPA w Orzyszu.

✓ **ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym**

MOPS w Orzyszu w ramach podpisanego porozumienia z Centrum Integracji Społecznej w Piszu i Białej Piskiej kieruje osoby zagrożone wykluczeniem społecznym do CIS, którego zadaniem jest świadczenie usług służących reintegracji społecznej i zawodowej osobom długotrwale bezrobotnym, bezdomnym, osobom niepełnosprawnym, uzależnionym od alkoholu i narkotyków, chorym psychicznie, zwalnianym z zakładów karnych oraz uchodźcom. Wnioski o objęcie usługami Centrum podlegają zaopiniowaniu przez pracownika socjalnego po wcześniejszym przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego. Po pozytywnym zaopiniowaniu wniosku Dyrektor MOPS kieruje uczestnika do CIS, który podpisuje z daną osobą indywidualny program zatrudnienia socjalnego. W 2024r. skierowano do CIS 54 osoby.

2. DZIAŁ USŁUG OPIEKUŃCZYCH - 442 943,94 zł (z tego: wynagrodzenia i pochodne, rękawice ochronne, ekwiwalent za odzież roboczą, ZFŚS).

2.1. Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej

✓ **usługi opiekuńcze - 390 636,94 zł (wynagrodzenie i pochodne - środki własne); wpłaty za wykonane usługi: 67 979,60 zł.**

Usługi opiekuńcze świadczone są na terenie miasta Orzysz przez 5 opiekunek środowiskowych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę z odpowiednim przygotowaniem zawodowym.

Usługi te mogą być przyznane osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi takie mogą być również przyznane osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych takich jak: robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach, opiekę higieniczną, ubieranie, zaleconą przez lekarza pielęgnację, dozowanie leków, karmienie, w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z rodziną i otoczeniem.

Usługami w 2024r. objęto 32 osoby.

Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

W 2024 roku koszt jednej godziny wynosił 22 zł. Odpłatność ustalana jest w zależności od dochodu osoby/rodziny.

2.2. Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i ustawy o ochronie zdrowia psychicznego

✓ **specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 52 307,00 zł (wynagrodzenie i pochodne - dotacja)**

Usługi są realizowane przez 2 opiekunki środowiskowe z odpowiednim przygotowaniem zawodowym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności.

Organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę. Koszt 1 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2024r. wynosił 32 zł, jednakże odpłatność za świadczone usługi ustalana jest w zależności dochodu osoby/rodziny.

Pomocą objęto 5 osób, u których łącznie zrealizowano 1587 świadczeń.

3. DZIAŁ RODZINA – 4 620 986,02 zł, w tym koszty obsługi (3% dotacji) 129 429,57 zł

3.1 Zadania ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów – (zadania zlecone finansowane z budżetu państwa)

W ramach realizacji zadań zleconych, nałożonych ustawą o świadczeniach rodzinnych i wypłacie zasiłków dla opiekunów w 2024 r. rodziny skorzystały z różnych świadczeń przewidzianych w/w ustawą:

✓ zasiłki rodzinne – 172 rodziny - 399 344,23 zł.

Zasiłek rodzinny przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka na dziecko do 18 roku życia, do 21 roku życia dziecka pod warunkiem nauki w szkole, bądź do 24 roku życia dziecka, jeżeli dziecko jest niepełnosprawne i kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej. Zasiłek rodzinny przysługuje w wysokości: 95,00 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5 roku życia, 124,00 zł na dziecko do ukończenia 18 roku życia i 135,00 zł na dziecko powyżej 18 roku życia.

✓ dotatki do zasiłków rodzinnych – 195 630,82 zł, wypłacone z tytułu:

- urodzenia dziecka – 18 osób – 17 059,62 zł.

Dodatek z tytułu urodzenia przysługuje rodzicowi lub opiekunowi prawnemu dziecka jednorazowo przez rok po urodzeniu dziecka. Dodatek przysługuje w wysokości 1.000,00 zł. Dodatek przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. W przypadku stosowania mechanizmu „zł za zł” kwota dodatku jest proporcjonalnie mniejsza.

- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – wypłacono dla 3 osób 7 862,00 zł.

Dodatek ten przysługuje rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka w okresie trwania urlopu wychowawczego przez okres 24 miesięcy kalendarzowych, jeżeli osoba pozostawała w zatrudnieniu bezpośrednio przed urlopem wychowawczym przez okres co najmniej 6 miesięcy. Dodatek przysługuje w wysokości 400,00 zł miesięcznie. W przypadku osób, których dzieci są niepełnosprawne dodatek przysługuje przez 72 miesiące kalendarzowe.

- samotnego wychowywania dziecka – 22 osoby – 34 308,18 zł.

Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje samotnie wychowującym dziecko matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców, ponieważ: drugi z rodziców dziecka nie żyje lub ojciec dziecka jest nieznany. Dodatek przysługuje w wysokości 193,00 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 386,00 zł na wszystkie dzieci. W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż 160,00 zł na wszystkie dzieci.

- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 25 osób – 25 188,96 zł.

Dodatek przysługuje na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego w wysokości 90,00 zł na dziecko niepełnosprawne do ukończenia 5 roku życia i 110,00 zł na dziecko niepełnosprawne powyżej 5 roku życia.

- rozpoczęcia roku szkolnego – 196 dzieci – 18 150,20 zł.

Dodatek służy częściowemu pokryciu wydatków związanych z rozpoczęciem nowego roku szkolnego. Przysługuje raz w roku na dziecko rozpoczynające nowy rok szkolny oraz roczne przygotowanie przedszkolne („zerówka”). Dodatek jest wypłacany jednorazowo, w kwocie 100,00 zł lub w kwocie zmniejszonej przy stosowaniu metody „zł za zł”.

- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania – 35 osoby – 17 080,06 zł.

Dodatek przysługuje w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły przysługuje rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka, jeśli dziecko uczęszcza do szkoły ponadpodstawowej, a także artystycznej. Dodatek przysługuje przez 10 miesięcy, od września do czerwca - w wysokości 69,00 zł miesięcznie. Dodatek w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły przysługuje na dziecko uczęszczające do szkoły ponadpodstawowej lub artystycznej oraz szkoły podstawowej w przypadku dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności. Dodatek przysługuje przez okres 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki w szkole. Jego wysokość wynosi 113,00 zł miesięcznie.

- z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 56 rodzin – 75 981,80 zł.

Dodatek przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego. Jego wysokość wynosi 95,00 zł miesięcznie na dziecko.

✓ **zasiłki pielęgnacyjne – 171 osób – 412 470,00 zł.**

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej legitymującej się znacznym stopniem niepełnosprawności i osobie powyżej 75 roku życia. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje również osobie pełnoletniej o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed 21 rokiem życia. Wysokość zasiłku wynosi 215,84 zł miesięcznie.

✓ **świadczenia pielęgnacyjne – 69 osób – 2 392 522,90 zł.**

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje osobie rezygnującej z zatrudnienia lub niepodejmującej zatrudnienia w celu sprawowania osobistej opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem lub krewnym w linii prostej, legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub z orzeczeniem o niepełnosprawności, w którym zawarte są odpowiednie zalecenia. Ustawodawca uzależnił nabycie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego również od warunków, jakie winna spełniać osoba niepełnosprawna. W okresie od 01-01-2024 roku do 31-12-2024 roku świadczenie pielęgnacyjne przysługiwało w wysokości 2 988,00 zł miesięcznie. Świadczenie jest niezależne od dochodu, nie przysługuje bezpośrednio niepełnosprawnemu, ale osobie, która się nim opiekuje. Po spełnieniu dodatkowych warunków za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne odprowadza się składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

✓ **specjalne zasiłki opiekuńcze – 4 osoby – 28 520,00 zł.**

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny i które sprawują opiekę nad osobą niepełnosprawną, o ile spełniają kryterium dochodowe (764,00 zł na osobę, przy czym dochody rodziny osoby sprawującej opiekę i rodziny osoby niepełnosprawnej sumuje się) oraz zrezygnowały z zatrudnienia w celu sprawowania bezpośredniej opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Zasiłek przyznawany jest maksymalnie na okres zasiłkowy tj. od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego, a jego wysokość w roku 2024 stanowiła kwotę 620,00 zł miesięcznie. Podobnie jak przy świadczeniu pielęgnacyjnym, również przy specjalnym zasiłku opiekuńczym za osoby pobierające te świadczenia odprowadza się składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne (po spełnieniu stosownych warunków).

✓ **jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. „becikowe” – wypłacono 33 osoby – 33 000,00 zł.**

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje matce lub ojcu albo opiekunowi prawnemu lub opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł, a kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Świadczenie to przysługuje jednorazowo w wysokości 1 tys. zł. Wniosek o zapomogę należy złożyć w terminie 12 miesięcy od urodzenia się dziecka albo w tym samym terminie w przypadku objęcia dziecka opieką prawną, opieką faktyczną lub przysposobienia.

✓ **świadczenie rodzicielskie – 41 osób – 257 560,50 zł.**

Świadczenie rodzicielskie jest świadczeniem przeznaczonym głównie dla matek, które w związku z urodzeniem dziecka nie mają uprawnienia do zasiłku macierzyńskiego, ponieważ są osobami niepracującymi, studentkami itp. świadczenie przysługuje matce albo ojcu dziecka (jedynie w przypadkach skrócenia przez matkę okresu urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego, śmierci matki dziecka lub porzucenia dziecka przez matkę), opiekunowi faktycznemu dziecka lub rodzinie zastępczej (z wyj. rodziny zastępczej zawodowej). Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres 52 tygodni (65 tygodni – w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, 67 tygodni – przy trójgu dzieciach, 69 tygodni – przy czworgu dzieciach i 71 tygodni – w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci podczas jednego porodu). Świadczenie przysługuje od dnia porodu lub objęcia dziecka opieką, a jego miesięczna wysokość wynosi 1 tys.zł i jest niezależne od dochodu.

✓ **składki na ubezpieczenie społeczne – 39 osób - 368 616,54 zł**

Za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna odprowadzane są składki na ubezpieczenie społeczne.

✓ **składki na ubezpieczenia zdrowotne – 40 osób – 111 398,18 zł**

Za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna odprowadzane są składki na ubezpieczenie zdrowotne.

3.2 Zadania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych

✓ **Fundusz alimentacyjny – 264 940,44 zł (dotacja celowa)**

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe).

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego pobierają osoby uprawnione do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie do 30.09.2023 r. a od 01.10.2023 r. nie wyżej niż 1000 zł.

Przyznanie prawa do świadczenia z FA uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego, wynosi ono obecnie 1209,00 zł miesięcznie na osobę w rodzinie. W przypadku nieznacznego przekroczenia kryterium kwalifikującego do świadczeń możliwe jest zastosowanie mechanizmu „złotówka za złotówkę” (obniżenie wartości świadczenia o kwotę przekroczenia).

W 2024 r. wypłacono 614 świadczenia dla 61 osób uprawnionych

✓ **Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych**

Działania wobec dłużników alimentacyjnych przewidziane w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów podejmuje organ właściwy dłużnika tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego. Działania wobec dłużników alimentacyjnych podejmowane są jeśli:

- 1) osobie uprawnionej zostało przyznane prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego;
- 2) osoba uprawniona do świadczenia alimentacyjnego od rodzica lub jej przedstawiciel ustawowy złożył do organu właściwego wierzyciela wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego;
- 3) osoba uprawniona została umieszczona w pieczy zastępczej.

Egzekucja bezskuteczna w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów to egzekucja, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych, albo postępowanie upadłościowe, w toku którego w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie otrzymano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych.

W 2024 r. podjęto następujące działania w stosunku do 182 dłużników alimentacyjnych:

- 1) przeprowadzono 13 wywiadów alimentacyjnych i odebrano oświadczenia majątkowe na 35 wezwań,
- 2) złożono 5 wniosków do Starosty o aktywizację zawodową dłużników,
- 3) wszczęto 1 postępowanie w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych oraz wydano 2 decyzje uznające dłużników alimentacyjnych za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych (decyzje takie są podstawą do złożenia wniosku o ściganie i zatrzymanie prawa jazdy),
- 4) złożono 42 zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa oraz wnioski do prokuratury o ściganie dłużnika za przestępstwo nie alimentacji,
- 5) skierowano 0 wnioski o zatrzymanie prawa jazdy,

- 6) skierowano 50 wniosków do innych gmin o podjęcie działań,
- 7) zgłaszanie dłużników alimentacyjnych do biur informacji gospodarczych (184 wnioski),
- 8) skierowano 10 wniosków do komorników sądowych oraz policji w celu ustalenia aktualnego adresu dłużników,
- 9) skierowano 38 wniosków o przyłączenie do egzekucji do komorników sądowych,
- 10) skierowano 26 informacji do Komorników Sądowych i organów wedle zamieszkania wierzyciela o efektach działań wobec dłużników alimentacyjnych.

Prowadzenie postępowań wobec dłużników przekłada się bezpośrednio na wysokość należności odzyskanych od dłużników alimentacyjnych.

W 2024 r. dłużnicy alimentacyjni dokonali zwrotu zobowiązań z tytułu wypłaconych wierzycielom świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kwotę: **177.597,94 zł**, z czego środki finansowe w pierwszej kolejności przekazywane są na zaspokojenie odsetek, następnie 60% pozostałej kwoty przekazano na dochody budżetu państwa (łącznie z odsetkami 166 375,73 zł) i 40% na dochody własne gminy wierzyciela **11 210,21 zł**.

3.3 Zadania ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (dotacja).

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” obowiązuje od początku 2017 roku. Zgodnie z nowymi przepisami rodzinom, w których urodzi się żywe dziecko z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Nie jest ono uzależnione od dochodów. Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia należy złożyć w terminie 12 miesięcy od narodzin dziecka.

W roku 2024 nie wpłynął wniosek o świadczenie „Za życiem”.

3.4 Zadania ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Rządowy program „Rodzina 800+” - 4 500 zł (dotacja celowa)

Świadczenie wychowawcze potocznie nazywane „świadczeniem 800 plus” ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojenie jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia, w wysokości 500,00 zł miesięcznie. Po likwidacji w 2019 r. kryterium dochodowego świadczenie przysługuje na każde dziecko niezależnie od dochodu.

W roku 2024 wypłacono świadczenie wychowawcze przyznane decyzją Urzędu Wojewódzkiego w kwocie 995,52 zł (13 świadczeń, 1 rodzina, 1 dziecko).

Od 1 lipca 2022 r. obsługę przyjmowania, rozpatrywania i przyznawania świadczenia wychowawczego przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

3.5 Zadania wynikające z ustawy – Prawo ochrony środowiska

Program „Czyste powietrze”

Ustawą z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw, wprowadzono zmiany do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 411 ust. 10g – 10s ww. ustawy wójt, burmistrz, prezydent miasta ma obowiązek wydawania zaświadczeń dla osób fizycznych, które zamierzają składać wnioski o przyznanie dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w ramach Priorytetowego Programu „Czyste Powietrze”. Złożenie wniosku o dofinansowanie jest uwarunkowane posiadaniem takiego zaświadczenia.

Od 01.10.2020 r. MOPS realizuje zadanie związane z wydawaniem zaświadczeń o dochodach do Programu „Czyste powietrze”. Osoba fizyczna, która zamierza złożyć wniosek o przyznanie podwyższonej kwoty

dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wnioskuje o wydanie zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka jej gospodarstwa domowego. MOPS po zweryfikowaniu wniosku i analizie materiału dowodowego ustala miesięczną wysokość dochodu na osobę w rodzinie i wydaje stosowne zaświadczenia.

Na realizację zadania nie zostały przekazane żadne środki finansowe.

W 2024 r. przeprowadzono 59 postępowań i wydano 59 zaświadczeń o dochodach.

3.6 Zadania wynikające z Programu „Karta Dużej Rodziny”

Karta Dużej Rodziny – 828,00 zł

MOPS w Orzyszu realizuje rządowy program dla rodzin wielodzietnych zgodnie z Ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o „Karcie Dużej Rodziny”.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin z liczbą dzieci 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m. in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci (dotyczy: dzieci w wieku do 18. roku życia; w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej oraz bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności).

W 2024r. wydano 97 kart tradycyjnych oraz 97 kart elektronicznych dla członków dużych rodzin.

Koszty związane w wydaniem i obsługą „Karty Dużej Rodziny“ w 2024 r. wyniosły **828,00 zł**.

3.7 Zadania wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Prace społecznie użyteczne – 27 014,90 zł

Instytucja rynku pracy w postaci prac społecznie użytecznych została uregulowana w art. 73a ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Prace społecznie użyteczne to instytucja rynku pracy przewidziana dla bezrobotnych niekorzystających z zasiłku, którzy jednocześnie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Organizowane są przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w tym na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.

Gmina chcąc zorganizować prace społecznie użyteczne musi zawrzeć odpowiednie porozumienie ze starostą, które jest podstawą do wykonywania tych prac.

Podmioty, w których organizowane były prace społecznie użyteczne w roku 2024 to: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Polana Kultury, Środowiskowy Dom Samopomocy, Muzeum Wojska i Wojskowości Ziemi Orzyskiej. Były to głównie prace porządkowe, sprzątanie chodników i poboczy, prace pomocowe i porządkowe w ramach realizacji zadań pomocy społecznej.

Wymiar świadczenia pracy w ramach prac społecznie użytecznych nie może być wyższy niż 40 godzin w miesiącu i 10 godzin w tygodniu. Gmina otrzymuje refundację z Powiatowego Urzędu Pracy w wysokości 60 % minimalnej kwoty świadczenia przysługującego osobie wykonującej prace społecznie użyteczne.

W 2024 r. zawarto z PUP w Pisz 3 porozumienia w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych: pierwsze porozumienie dla 4 osób na 9 miesięcy, drugie porozumienia dla średnio 8 osób po 2 miesiące, trzecie porozumienia dla średnio 5 osób po 3 miesiące,

Osoby skierowane do prac społecznie użytecznych otrzymali świadczenie za wykonywanie prac społecznie użytecznych w wysokości po 10,90 zł za godzinę – do 31.05.2024 r. oraz w wysokości 12,20 zł za godzinę od 01.06.2024 r.

4. DODATKI MIESZKANIOWE I ENERGETYCZNE

Zadanie to realizuje 1 pracownik zatrudniony na ½ etatu.

4.1 Zadania ustawy o dodatkach mieszkaniowych – 523.418,08 zł (środki własne)

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem przyznawanym na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, a także Rozporządzenia Ministra transportu, budownictwa i gospodarki morskiej z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie sposobu przeprowadzania wywiadu środowiskowego, wzoru kwestionariusza wywiadu oraz oświadczenia o stanie majątkowym wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego, a także wzoru legitymacji pracownika upoważnionego do przeprowadzenia wywiadu.

Zadaniem MOPS w Orzyszu jest prowadzenie postępowania dotyczącego wydawania decyzji w sprawach dodatku mieszkaniowego na zasadach określonych w ustawie, a także przeprowadzanie wywiadu środowiskowego celem ustalenia stanu majątkowego wnioskodawcy.

Dodatek mieszkaniowy jest to forma pomocy państwa dla osób, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania i wsparcie tych osób w trudnej sytuacji życiowej.

Przepisy ustawy o dodatkach mieszkaniowych uzależniają przyznanie dodatku od posiadanego tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego, a także wnioskujący o takie świadczenie musi spełniać wszystkie przesłanki wymienione w ustawie o dodatkach mieszkaniowych m. in. dochodowe i metrażowe. Niespełnienie choćby jednego z nich wyklucza przyznanie dodatku mieszkaniowego.

Dodatek mieszkaniowy przyznaje się na okres 6 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku. Wypłaca się go w terminie do dnia 10 każdego miesiąca z góry, zarządcy domu lub osobie uprawnionej do pobierania należności za lokal mieszkalny. Wysokość dodatku mieszkaniowego stanowi różnicę między wydatkami przypadającymi na normatywną powierzchnię użytkową zajmowanego lokalu mieszkalnego, a kwotą stanowiącą wydatki poniesione przez osobę otrzymującą.

Z tej formy pomocy skorzystało 218 rodzin, wypłacono 1957 świadczeń.

4.2 Zadania ustawy - Prawo energetyczne – 0 zł (dotacja celowa)

Dodatek energetyczny (zadanie z zakresu administracji rządowej) reguluje ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne.

Dodatek przysługuje tzw. odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej, który ma przyznany dodatek mieszkaniowy, ma zawartą umowę na dostarczanie energii elektrycznej oraz zamieszkuje w miejscu jej dostarczania.

Wysokość dodatku energetycznego jest ogłaszana przez ministra do 30 kwietnia każdego roku w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Ustawa z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024, która w art. 40 wprowadza zmiany dotyczące art. 15 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym stanowi, że wnioski o wypłatę dodatku energetycznego złożone w okresie do 31.12.2024 r. pozostawia się bez rozpoznania. W związku z powyższym realizacja dodatku energetycznego w okresie od 1.01.2024 r. do 31.12.2024 r. została zawieszona.

5. DODATKI W RAMACH RZĄDOWEJ TARCZY ENERGETYCZNEJ

W 2024 r. realizowane były następujące formy wsparcia dla mieszkańców miasta i gminy Orzysz w związku z ochroną przed wzrostem cen energii i opału.

- ✓ **DODATEK OSŁONOWY od 01.01.2024r. do 30.06.2024r. (wypłacono dodatki dla 800 gospodarstw domowych na kwotę 296 735,46 zł, z kosztami obsługi 302 670,00 zł).**
- ✓ **BON ENERGETYCZY od 01.07.2024r. Do 31.12.2024r. (wypłacono wsparcie dla 791 gospodarstw domowych na kwotę 300 140,14 zł, z kosztami obsługi 309 144,00 zł)**

6. ZADANIA WYNIKAJĄCE Z USTAWY O POMOCY OBYWATEŁOM UKRAINY W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM NA TERYTORIUM TEGO PAŃSTWA

Z powodu toczącej się na Ukrainie wojny MOPS wypłacał jednorazowe świadczenie pieniężne dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Uprawniony do tej formy pomocy jest każdy obywatel Ukrainy, który wjechał legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. i deklaruje zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz został wpisany do rejestru PESEL. W 2024 r. osoby dotknięte traumą wojny przebywające w gminie Orzysz korzystały i korzystają z pomocy psychologicznej - do końca 2024r. psycholog udzielił 37 porad (narastająco od początku konfliktu 65 porad) środki pochodziły z budżetu państwa w wys. 7 520,00 zł

Obywatele Ukrainy otrzymywali zwłaszcza w początkowym okresie pobytu także pomoc rzeczową w formie odzieży, środków czystości, a także niezbędnego poradnictwa i pomocy w załatwianiu wielu spraw urzędowych.

1 obywatel Ukrainy otrzymał również świadczenia rodzinne na łączną kwotę 190,00 zł (2 świadczeń).

III. DODATKOWA DZIAŁALNOŚĆ

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu ze względu na złożoność problemów z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Orzysz podejmował szereg działań pozaustawowych. Ich adresatami były grupy społeczne dotknięte deficytami ograniczającymi partycypowanie w życiu lokalnym, ogólnodostępnych dobrach, czy usługach świadczonych przez instytucje.

- ✓ **Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością – edycja 2024”** - Odpowiedzią na potrzeby osób chorych i ich opiekunów stał się program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”. Działając w imieniu Gminy Orzysz otrzymaliśmy dofinansowanie z Funduszu Solidarnościowego na realizację Programu w kwocie: 265 812,86 zł. Program adresowany był do dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Do realizacji projektu zostało zatrudnionych 4 asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej spełniających kryteria zawarte w Programie. Asystenci otoczyli swoją opieką i wsparciem 22 osoby niepełnosprawne, w tym 6 dzieci.
- ✓ **Kampania Biała Wstążka** - Od kilku lat włączamy się w Kampanię przeciw przemocy wobec kobiet. Z założenia adresatami podejmowanych działań są mężczyźni, to oni poprzez przypięcie białej wstążki deklarują swój udział w walce z przemocą i nierównym traktowaniem kobiet. Zorganizowaliśmy dla kobiet warsztaty WenDo po hasłem „Siła jest Kobietą”.
- ✓ **„Od serca do serca”** - Spotkanie wigilijne pod tym hasłem zgromadziło samotnych, starszych i niepełnosprawnych mieszkańców gminy Orzysz. Wspólne celebrowanie nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia przy aktywnym wsparciu Domu Św. Rodziny Caritas Diecezji Ełckiej oraz Mazurskiego Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej w Orzyszu oraz naszego Ośrodka przyniosło wiele radości i wzruszeń. Wspólne kolędowanie oraz drobne upominki wprowadziły nas w przedświąteczny nastrój.
- ✓ W tym samym przedświątecznym okresie współuczestniczyliśmy w dystrybucji paczek żywnościowych pozyskanych z Mazurskiego Banku Żywności w Piszcu. Obdarowani zostali najbardziej potrzebujący mieszkańcy naszej gminy.
- ✓ Pracownicy MOPS w odpowiedzi na potrzeby młodego mieszkańca naszej gminy, który znalazł się w bardzo trudnej sytuacji rodzinnej i życiowej zorganizowali z własnych środków i zasobów wsparcie finansowe oraz rzeczowe, artykuły i potrawy świąteczne przez nas przygotowane. „To były moje najlepsze święta” – takie podziękowania usłyszeliśmy.
- ✓ Samotna matka z dwójką dzieci otrzymała podobne, choć skrojone na potrzeby rodziny wsparcie.
- ✓ Włączyliśmy się w organizację „szlachetnej paczki.”

- ✓ #19 listopada #Dzieciństwo bez przemocy – to kolejna inicjatywa MOPS w Orzyszu, która włączyła w działania większość jednostek i instytucji w gminie Orzysz. Trwająca przez 6 tygodni Kampania sfinansowana z Funduszu Sprawiedliwości oraz ze środków Save the Children International dotyczyła podniesienia świadomości społecznej oraz zmiany zachowań w kontekście ograniczenia przemocy wobec dzieci.
- ✓ W październiku, jak co roku MOPS brał udział w obchodach Międzynarodowego Dnia Osób Starszych. Symboliczna róża jest wyrazem szacunku oraz uważności młodszego pokolenia na potrzeby Seniorów. Nieodłącznym towarzyszem działań jest Burmistrz Orzysza.
- ✓ Odpowiedzieliśmy na potrzeby powodzian poprzez wsparcie akcji pomocowych.
- ✓ W ramach obchodów XXVI Warmińsko – Mazurskich Dni Rodziny pod hasłem „Dobro rodziny czy nadgodziny” we współpracy ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Orzyszu zostało zorganizowane spotkanie dla rodziców i opiekunów, podczas którego specjaliści uczyli budowania relacji rodzinnych.
- ✓ Biorąc pod uwagę narastające problemy opiekuńcze – wychowawcze w rodzinach MOPS zorganizował w swojej siedzibie „Szkołę dla Rodziców” - zajęcia prowadzili specjaliści z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
- ✓ **Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021 -2027 – Podprogram 2024 -** Osoby najbardziej potrzebujące otrzymywały artykuły warzywne i owocowe, skrobiowe, mleczne, mięsne, cukier, tłuszcze oraz dania gotowe. Pracownicy socjalni kwalifikowali do tego rodzaju pomocy oraz wydali w 2024 roku skierowania dla 384 rodzin, łącznie ponad 1000 osób w rodzinach skorzystało ze wsparcia. W uzasadnionych przypadkach produkty żywnościowe były dowożone do miejsc zamieszkania osób starszych i niepełnosprawnych. W 2024 r. kryterium uprawniające do tej formy pomocy wynosiło 2056,40 zł dla osób samotnie gospodarujących oraz 1590,00 zł dla osób w rodzinie (265% kryterium dochodowego wynikającego z ustawy o pomocy społecznej). W 2024 r. w ramach programu POPŻ odbyły się 4 warsztaty, w których wzięły udział 63 osoby. Warsztaty dotyczyły diety oraz zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności, w tym nauki przygotowywania posiłków.
- ✓ Prowadziliśmy **akcje charytatywne** na rzecz ludzi potrzebujących pomocy np.: organizowaliśmy zbiórki odzieży używanej, sprzętu gospodarstwa domowego, zabawek dla dzieci., brałyśmy udział w zbiórce na operację ratującą życie dla mieszkańca naszego powiatu. Wielodniowe przygotowania, włożony trud i pieniądze na przygotowanie fantów zintegrowały pracowników oraz przysporzyły znaczną pulę środków na leczenie.

Dyrektor MOPS w Orzyszu jest Przewodniczącą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orzyszu, członkiem Społecznej Komisji Mieszkaniowej, członkiem Powiatowego Zespołu ds. Ekonomii Społecznej.

Pracownicy MOPS podejmują działania ukierunkowane na własny rozwój i doskonalenie - w 2024 roku uczestniczyli w 20 szkoleniach i warsztatach zawodowych.

IV. REALIZACJA GMINNYCH PROGRAMÓW I STRATEGII

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2021-2028

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu realizował w 2024r. działania wpisane w cel główny i cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2021-2028. **Celem nadrzędnym Strategii jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Orzysz,** osiągamy to poprzez interdyscyplinarną współpracę z instytucjami i podmiotami wymienionymi w tym dokumencie.

Jednym z celów strategicznych jest poprawa sytuacji na rynku pracy w Gminie Orzysz poprzez wzrost aktywności zawodowej mieszkańców i podniesienie szans na zatrudnienie osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Cel ten realizujemy poprzez: aktywizację i doradztwo realizowane przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny, kierowanie do projektów aktywizujących i umożliwiających nabycie uprawnień zawodowych na kierunkach dostosowanych do wymogów rynku pracy i możliwości indywidualnych naszych podopiecznych, wzmocnienie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, pracodawcami i innymi podmiotami działającymi w

obszarze rynku pracy. Pracownicy socjalni w aktywny sposób uczestniczą w przekazywaniu informacji o dostępnych ofertach pracy w gminie Orzysz oraz gminach ościennych, do których dojazd dzięki dobrej komunikacji autobusowej jest ułatwiony. Szczególnie rozwiniętą formą aktywizacji zawodowej dla osób wykluczonych, z niskimi kompetencjami, biernych na rynku pracy przez wiele lat z powodu różnych zawirowań życiowych jest reintegracja poprzez Centrum Integracji Społecznej.

Kolejnym celem strategicznym jest lepsze funkcjonowanie rodzin na terenie Gminy Orzysz poprzez poprawę ich warunków socjalno-bytowych, lepszy dostęp do zasobów, dóbr i instytucji społecznych oraz podnoszenie świadomości rodzicielskiej i kompetencji wychowawczych rodziców. Realizacja tych założeń strategicznych wymaga ścisłej współpracy pomiędzy podmiotami i instytucjami wspierającymi rodzinę, a zaplanowane działania przebiegają zgodnie z założeniami strategicznymi.

Cel strategiczny: zwiększenie udziału w życiu społecznym osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych chorobą MOPS realizuje m.in. poprzez włączanie się w programy ministerialne („Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”), wsparcie środowiskowe realizowane przez opiekunki środowiskowe, angażowanie społeczności lokalnej w pomoc sąsiedzką, kierowanie do ŚDS, gdzie osoby otrzymują wsparcie terapeutyczne, socjalne, ale przede wszystkim uwagę, przyjaźń i motywację do współuczestniczenia w życiu społecznym, wsparcie finansowe i rzeczowe. Wartością dodaną jest także wzrost doświadczenia pracowników realizujących tego typu zadania oraz angażowanie osób chcących nieść tego typu pomoc do uzyskania odpowiednich kwalifikacji i uprawnień zawodowych.

Niezwykle istotnym z punktu widzenia pomocy społecznej jest kolejny cel strategiczny - Przygotowanie dzieci i młodzieży zamieszkującej Gminę Orzysz do wejścia w dorosłe, samodzielne życie – cel szczegółowy: Pomoc dzieciom i młodzieży dotkniętej lub zagrożonej problemami. Poza działaniami edukacyjnymi zwiększającymi potencjał dzieci i młodzieży, należy wskazać na podejmowane przez MOPS i placówki edukacyjne działania interwencyjne, służące poprawie funkcjonowania najmłodszych mieszkańców Gminy Orzysz. Rodzinom, które z różnych względów doświadczały problemów wychowawczych, którym groziło ograniczenie lub odebranie praw rodzicielskich oferowano pomoc asystenta rodziny, intensyfikowano pracę socjalną, a także włączano w działania pomocowe psychologów i pedagogów, często także policję. Wskazywano możliwości podjęcia terapii, diagnozowania zaburzeń rozwojowych, motywowano do udziału w zajęciach świetlicy terapeutycznej itp.

Zgodnie z przedstawionym w Strategii schematem działania naczelną zasadą i podstawą pracy MOPS w Orzyszu była i jest profilaktyka i aktywizacja. Dlatego też pracując z rodzinami podstawą wszelkiej pomocy była szczegółowa diagnoza, pozwalająca ustalić zasoby, na których można budować nową jakość rodziny, rozwiązywać problemy i wychodzić obronną ręką z sytuacji kryzysowych. Niestety zauważalny kryzys polskiej rodziny, ma odzwierciedlenie w rosnącej liczbie dzieci z problemami natury psychicznej, dokonujących samookaleczeń, podejmujących próby suicydalne. W tym kontekście zdiagnozowaliśmy wyraźne braki w dostępie do specjalistów typu: psychiatrą dziecięcą, terapeuta rodzinną. Mimo ogromnych starań pracowników MOPS i Szkół oraz pracujących tam specjalistów, poziom wsparcia oraz narzędzia jakimi dysponujemy – nie są wystarczające.

2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz na lata 2024-2030

Głównymi realizatorami programu są instytucje, których przedstawiciele wchodzi w skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, powołanego przez Burmistrza Orzysza. GZI działa na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,

Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu. Zespół Interdyscyplinarny w Orzyszu to grupa specjalistów z różnych instytucji, łączących swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmujących współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałaniu zjawisku przemocy. W trakcie spotkań bezpośrednich przedstawiciele poszczególnych instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego analizowali bieżące problemy, ustalali plany działań w przypadku konkretnych rodzin uwikłanych w przemoc, wypracowywali skuteczne strategie współpracy poszczególnych służb.

„Niebieska Karta – A” wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”, następnie karta zostaje przekazana Przewodniczącemu GZI i członkowie GZI powołują grupę diagnostyczną – pomocową (GDP), która interdyscyplinarnie rozwiązuje problemy związane z podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej.

Tabela 5. Dane liczbowe dotyczące procedur „Niebieskiej Karty” w 2024r.

Liczba prowadzonych procedur ogółem:	60
– w tym wszczętych w samym 2024 r	30
Liczba osób dotkniętych przemocą domową, w tym:	91
– dzieci	30
Liczba osób doświadczających przemocy psychicznej	60
Liczba osób doświadczających przemocy fizycznej	25
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa:	149
– medycznego	2
– psychologicznego	48
– prawnego	9
– pedagogicznego	30
– socjalnego	60
– zawodowego i rodzinnego	0
Liczba osób dotkniętych przemocą domową, które skorzystały z Punktu Konsultacyjnego w Orzyszu	9
Liczba osób objętych procedurą wskazanych jako osoby stosujące przemoc domową	60
– w tym kobiety	6
– w tym mężczyźni	54
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie karty-A”, w tym:	22
– na skutek ustania przemocy domowej	18
– rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	4
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	6
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno pomocowych	224

Źródło: dane MOPS

Wnioski wynikające z analizy sytuacji rodzin, w których wszczęto procedurę NK:

- ✓ Na 60 prowadzonych procedur NK w 50% osobami doznającymi przemocy domowej to osoby małoletnie (w 2024r. było w NK 30 dzieci doświadczających lub będących świadkami przemocy) – liczba ta znacząco wzrosła od ubiegłego roku w związku ze zmianą definicji ODP, tzn., że osobą doznającą przemocy są także dzieci będące świadkami przemocy domowej.
- ✓ Około 80% przypadków przemocy domowej dotyczy osób zamieszkujących teren miejski, tylko 12 rodzin zamieszkiwało wieś (20%)
- ✓ Osoby stosujące przemoc to w przeważającej większości mężczyźni, w 6 przypadkach były to kobiety.
- ✓ W 7 przypadkach przemocy doświadczyły osoby starsze (4 - mieszkające na wsi, 3 - w mieście). Dominującą formą przemocy wobec seniorów jest zaniedbanie oraz przemoc ekonomiczna i psychiczna. Osobami stosującymi przemoc są osoby spokrewnione, najczęściej uzależnieni od alkoholu i substancji psychoaktywnych, bezrobotni synowie.
- ✓ 44% osób stosujących przemoc ma problem z nadużywaniem alkoholu.
- ✓ Kobiety doświadczające przemocy to w 75% osoby niepracujące, nie podejmujące żadnej aktywności zawodowej. Osoby stosujące przemoc w większości pracują, nawet jeśli jest to tylko praca dorywcza.
- ✓ W 72% przemoc wystąpiła w rodzinach, w których rodzice posiadają wykształcenie od podstawowego do zawodowego, w 28% - średniego i wyższego.
- ✓ Ok 12% związków, w których wszczęto procedurę NK to konkubinaty.
- ✓ 6% rodzin, w których wystąpiła przemoc to rodziny wielodzietne, mieszkające w mieście.

- ✓ W analizowanym okresie prowadzonych jest 5 procedur NK, gdzie osobami stosującymi przemoc są osoby pracujące w jednostce wojskowej, w 2 przypadkach – to emerytowani żołnierze. Główną formą przemocy jest przemoc psychiczna. Dwie osoby doznające przemocy pracują w wojsku, jako żołnierze zawodowi.
- ✓ Spośród rodzin, w których prowadzona jest procedura NK 5 sprawców poniosło odpowiedzialność karną za czyn z art. 207 k.k.
- ✓ Przemoc fizyczna stanowiła aż 41% ogółu zachowań przemocowych, w 2 przypadkach doszło do przemocy seksualnej.
- ✓ Z analizy postępowań w ramach procedury NK wynika, że z powodu uzależnienia osób stosujących przemoc, większość sprawców nie była kierowana do programu korekcyjnego. Warunkiem uczestnictwa jest bowiem ukończenie leczenia i terapii oraz potwierdzenie tego faktu odpowiednim zaświadczeniem. W 2024r. warunki te spełniła 1 osoba.

Instytucje wchodzące w skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego realizowały w 2024 roku cele szczegółowe Programu, takie jak.:

- 1) Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej oraz zatrzymanie przemocy domowej** realizowane poprzez:
 - izolowanie osoby stosującej przemoc od osoby doznającej przemocy (policja),
 - realizowanie procedur wynikających z ustaleń na posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych,
 - kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym problemem przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia dzieci w tych rodzinach realizowaną przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, psychologa,
- 2) Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego** poprzez:
 - realizowanie wsparcia w ramach procedury „Niebieska Karta” przez GZI i grupy diagnostyczno-pomocowe,
 - poradnictwa medycznego realizowane przez służbę zdrowia,
 - poradnictwo psychologiczne, prawnego i rodzinne realizowane w Punkcie Konsultacyjnym;
 - pracę socjalną i pomoc socjalną realizowaną przez pracowników socjalnych,
 - współpraca pedagogów z kuratorami sądowymi.
- 3) Podejmowanie działań korekcyjno- edukacyjnych** poprzez:
 - motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programie przez członków grup diagnostyczno-pomocowych,
 - organizowanie warsztatów poprawiających relacje w domu „Szkoła dla rodziców”.
- 4) Zatrzymanie przemocy domowej** poprzez:
 - inicjowanie działań w ramach procedury „Niebieska Karta”,
 - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku przez grupy diagnostyczno-pomocowe, MOPS w Orzyszu, Komisariat Policji w Orzyszu.
- 5) Poprawę skuteczności działań osób i instytucji działających na rzecz rodziny, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz jakości i dostępności świadczonych usług poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr:**
 - uczestniczenie w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla członków GZI i grup diagnostyczno-pomocowych oraz w instytucjach zajmujących się problematyką przemocy,
- 6) Edukację społeczności lokalnej** poprzez:
 - organizowanie akcji i kampanii informacyjnych, ulotek, kiermaszów, marszów, spotkań mających na celu budowanie wrażliwości społeczeństwa na zjawisko występowania przemocy (Kampania „Biała Wstążka”, Kampania Przeciw Przemocy „Stronger together. Razem mamy siłę, Dzieciństwo bez Przemocy)
 - upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej przez MOPS, lokalne placówki oświatowe i kulturalne
 - szkolenia i warsztaty dla rodziców w każdej szkole.

7) Edukację dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy poprzez:

- prowadzenie w placówkach oświatowych kampanii, konkursów, marszów, kiermaszów, zajęć edukacyjnych, profilaktycznych mających na celu podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z przemocą,
- organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży przez lokalne placówki oświatowe, Polanę Kultury i MOSiR,
- realizowanie Szkolnych Programów Wychowawczo – Profilaktycznych we wszystkich szkołach,
- ulotki edukacyjne, plakaty, gazetki w klasach i na korytarzach szkolnych, świetlicy środowiskowej.

3. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Gmina Orzysz tworząc Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 przyjęła dokument Uchwała Nr XI/87/25 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29 stycznia 2025r. Program definiuje zintegrowane kierunki działań na rzecz wsparcia rodziny i dziecka na terenie gminy Orzysz. Obecny dokument wygasa w bieżącym roku, w związku z tym zostanie przygotowana aktualna diagnoza problemów i potrzeb niezbędna do opracowania Gminnego Programu na kolejny okres.

Gminny Program Wspierania Rodziny kładzie nacisk na pomoc rodzinie dotkniętej problemami, ale również na profilaktykę, dlatego tak istotne jest, by pomoc rodzinie była udzielana w miarę wcześnie. Sprawdza się formuła współpracy z innymi instytucjami, a podejmowana reakcja służb jest wypadkową zebranych informacji na temat rodziny ze szkół, z MOPS, policji, przedstawicieli służby zdrowia, społeczności lokalnej, służby kuratorskiej itd. Wielokierunkowość działań i ich interdyscyplinarność znacząco podnosi efektywność pracy w obszarze wspierania rodzin i wpisuje się w główny cel Programu, tj.: Wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dzieci. Niestety na tym polu nadal jest dużo do zrobienia, zauważamy, że nawet w tzw. „normalnych” rodzinach coraz częściej pojawiają się problemy opiekuńczo – wychowawcze, rodzice bywają nimi zaskoczeni, często nie chcą ich przyjąć do wiadomości, ale nie potrafią skutecznie pomóc swoim pociechom. Ponieważ nie identyfikują się z problemami dziecka, to też, nie chcą lub nie potrafią właściwie współpracować ze służbami, instytucjami, w tym szkołą. Rodzi to konflikty, niepotrzebne napięcia a nie rozwiązuje problemu małoletnich mieszkańców naszej gminy. Działania w tym obszarze odpowiadają zapisom kolejnego celu szczegółowego Programu -Wzrost społecznej świadomości roli rodziny, promowanie wartości rodziny.

Zapisane w Programie zadanie - Rodzina bardziej samodzielna ekonomicznie, realizowaliśmy w oparciu o szereg ustaw, m.in. o ustawę o pomocy społecznej, ustawę o świadczeniach rodzinnych, ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem", ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Analizując sytuację rodzin z punktu widzenia pomocy społecznej niepokojący jest trend wzrostu problemów wynikających z nieumiejętnego gospodarowania domowym budżetem, co przekłada się na brak środków finansowych na zaspokojenie wielu podstawowych potrzeb życiowych, w tym także potrzeb dzieci. Świadczenia z budżetu państwa (800+, zasiłki rodzinne) skutkują nie podejmowaniem zatrudnienia przez rodzica/rodziców.

Kolejne zadanie Programu, czyli: Zapobieganie kryzysom w rodzinie - poza naszym Ośrodkiem działania w tym zakresie prowadzą również: szkoły, poradnie, kościoły, kuratorzy, policja. Podstawą profilaktyki jest wczesna diagnoza zagrożeń, a narzędziem umożliwiającym ich wykrycie jest przede wszystkim systematyczna praca socjalna oraz współpraca interdyscyplinarna instytucji. Możliwości te wykorzystują pracownicy socjalni, pracownicy działu świadczeń rodzinnych oraz powołany do indywidualnej pracy z rodziną asystent rodziny.

Poradnictwo specjalistyczne realizowane jest w Punkcie Konsultacyjnym w Orzyszu przez psychologa, terapeutę i prawnika, w placówkach oświatowych przez psychologa, pedagogów, w MOPS przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny. Z doświadczeń pracowników pomocy społecznej oraz obserwacji problemów dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów jawi się obraz niedostatku w zakresie wsparcia specjalistycznego, w tym lekarzy psychiatrów, również dziecięcych, psychologów innych niż zatrudnieni w szkole, terapeutów rodzinnych (nasilające się zachowania depresyjne, uzależnienie od mediów społecznościowych, telefonu).

Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży przez sport, rekreację i kulturę realizowane jest przez bogatą ofertę Polany Kultury, MOSiR, szkoły, świetlice wiejskie i środowiskowe.

Z perspektywy pracy asystenta rodziny oraz innych podmiotów działających w obszarze wspierania rodzin niezwykle patogeniczny jest problem uzależnienia od alkoholu, w tym wzrost tego zjawiska także wśród kobiet. Bezpośrednio z tej diagnozy wynika współpraca MOPS z GKRPA w Orzyszu. Zauważalny na przestrzeni ostatniego roku jest problem z motywacją osób uzależnionych do podjęcia leczenia. Często podjęcie detoksykacji, czy terapii następuje „dla świętego spokoju, żeby się nie czepiali, albo żeby móc korzystać ze świadczeń pomocy społecznej”. Należy też podkreślić opieszałość procedur Sądowych w tym zakresie – wydanie opinii biegłego oraz postanowienia Sądu i wykonanie go, zajmuje ok 2 lat. To niezwykle utrudnia pomoc rodzinie dotkniętej alkoholizmem.

Zdrowa rodzina, to rodzina bez przemocy. Niestety statystyki Zespołu Interdyscyplinarnego, obserwacje pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych i psychologów uzasadniają twierdzenie, że zjawisko to dotyczy coraz szerszej grupy rodzin. Nie ma tu znaczenia, czy rodzina jest w obszarze oparcia społecznego, czy jest to całkowicie samodzielnie funkcjonująca komórka społeczna. Niebieskie Karty zakładane w takich przypadkach zgodnie z procedurą wskazują, że należy być czujnym także w środowisku tzw. „normalnych” rodzin. Problemy życia codziennego, wzrost uzależnień i stres spowodowały wszczęcie procedur w rodzinach, gdzie pozornie jest wszystko w porządku. Współpraca, która jest główną wytyczną Programu pozwala „wyłapać” i zdiagnozować problem we wczesnym okresie. Sygnały ze szkoły, ze Środowiskowej Świetlicy z Programem Profilaktycznym, czy od psychologa umożliwiają natychmiastowe podjęcie działań naprawczych.

Przygotowanie dzieci i młodzieży do edukacji, budowania aspiracji zawodowych jest bardzo istotne, stąd ważne są zapisy w Programie – Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Niestety wiele rodzin objętych wsparciem MOPS nie ma potencjału, by samodzielnie i prawidłowo ukierunkować swoje dziecko. Z pomocą przychodzą wtedy pedagodzy, asystent rodziny, czy placówka wsparcia dziennego. Niezwykle ważna jest realizowana przez naszą Gminę polityka nakierunkowana m.in. na rozwój szkolnictwa branżowego, czego przykładem jest Branżowa Szkoła I stopnia ZSP w Dąbrowce.

Wszyscy realizatorzy tego zadania aktywnie promują i organizują różnorodne formy integracji rodzin i społeczności lokalnej oraz integrację międzypokoleniową, dokumentując swoje działania na swoich stronach internetowych i w lokalnej prasie.

V. PLAN NA 2025 r. I KOLEJNE LATA

- ✓ Kontynuacja zadań wynikających z realizowanych ustaw oraz innych działań mających wpływ na poprawę sytuacji życiowej mieszkańców gminy Orzysz, m. in. programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytechnieniowa”, „Posiłek w szkole i w domu”, FEPŻ.
- ✓ Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację programów osłonowych oraz korzystanie ze wsparcia systemowego – zewnętrznego, w tym działania wspierające w ramach EFS „Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej w Gminie Orzysz”.
- ✓ Wsparcie aktywizacji zawodowej osób doświadczających trudności na otwartym rynku pracy (klientów pomocy społecznej) poprzez wzmocnienie współpracy i zwiększenie liczby osób kierowanych do Centrum Integracji Społecznej.
- ✓ Pozyskanie mieszkania chronionego na realizację zadań wynikających z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej.
- ✓ Zwiększenie odpowiedzialności rodziny za własny los i los swoich dzieci poprzez ciągłą pracę asystenta rodziny, pracowników socjalnych i zaangażowanie innych służb w ramach interdyscyplinarnych rozwiązań, Szkoła dla Rodziców, włączanie się w ogólnopolskie kampanie ograniczające przemoc.
- ✓ Uczestniczenie w różnego rodzaju szkoleniach, warsztatach ukierunkowanych na rozwój osobisty pracowników.
- ✓ Zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego oraz leczenia psychiatrycznego, szczególnie dla dzieci i młodzieży, która powinna być objęta wsparciem psychologicznym w adekwatnym do potrzeb wymiarze – pozyskanie środków zewnętrznych na zatrudnienie specjalistów.
- ✓ Zaangażowanie bliskich, rodziny, środowiska lokalnego w pomoc osobom/rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji – podnoszenie świadomości społecznej w tym zakresie.
- ✓ Kontynuowanie działań zmierzających do zmiany wizerunku MOPS z instytucji przydzielającej zasiłki pieniężne na centrum wsparcia i poradnictwa oraz szeroko rozumianej pracy socjalnej.